

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Het Leven Der HH. Maeghden Die Van Christvs tijden tot dese eeuwe Inden Salighen Staet Der Svyverheydt inde Wereldt gheleeft hebben

Rosweyde, Heribert

T'Antwerpen, 1626

Cap. XI. Van het cleedt der Maeghden, ende van vvijele oft fluyer der ghener, die eertijts publickelijk inde Kercke van desen staet professie dedé.

urn:nbn:de:hbz:466:1-43129

HET XI. CAPITTEL.

Van het cleedt der maeghden, ende vande vvijsle oft fluyer der ghener, die eertijts publijckelijck inde Kercke van desen staet professie deden.

HEt is altijd een oudt ghebzyck gheweest inde H. Kercke / dat men sijn ghemeyne cleederen veranderde / als men eenen nieuwen staet van versmadentisse des werelts ofte penitentie aenghing. Alsoo schrijft vā

de Religiosen Dionysius Arcopagita cap. 6. Eccles. Hierach. Eusebius lib. 2. Histo. Eccles. cap. 24. Basilius ep. 1. ad Gregorium, ende in qq. fus. explic. q. 22. Chrysostomus homil. 69. in Matth. Ambrosius lib. 6. epist. 36. Vande maeghden, Athanasius lib. de virgin. Pallad. in Histor. Laus. cap. 41. Tertull. lib. de vel. virg. ende meer andere.

De maeghden dan die de wereltsche conversatie verlieten / leyden aff alle costelijcke cleederen van goudt / siuwel / sijde / ende andere costelijcke materie van verschepde colouren; en namen aen eenen swarten rock, met eenen swarten mantel oft huycke / by naer gelyck nu de devote dochters inde werelt ghecleet gaen.

Hieron. ep. 8
ad Demetr.

Dit gheeft ons alleen ghenoech te kennen den H. Hieronymus in verschepde brieven. Inden achtsten aen Demetrius, edele dochter van Theodorus / schrijft hy aldus: Sy heeft allen wereltsch cieraet, als beletsel van haer goet voor-nemen, aff-gheleyt; ende heeft den slechten rock aengedaen, en haer noch met een slechter mantel bedeckt.

Idem ep. 15.
ad Marcell.

Inde vijftienste briesaen Marcella: A sella, als sy lang van haer moeder versocht had, dat se eenen swarten rock soude mogē aen doen, ende dat niet en konde vercrijgē, heeft sy haer selven Gode toege-eygent, ende haer cleederen vermangelt; op dat haer heel geslachte souden sien dat men se tot geen houwen en soude konnen brengen, nademael sy nu de werelt versmaedt hadde in het veranderen van haer cleederen.

Idem ep. 12.
ad Gaudent.

Schryvende aen Gaudentius in den twaelfsten bries: Sommige hebben voor een gewoonte, als se Gode een dochter op-offeren, de selve te cleeden met eenen swarten rock, ende met eenen swarten mantel oft huycke bedecken.

In het habijt van de gheestelijcke maeghden zyn te schouwen twee upt-steekende saken; ten 1. te groote curieusheyt ende cicraet, ten 2. geaffecteerde buylicheyt.

Belangende *Het 1.* Te groote curieusheyt in 't habijt / is altyt berispt geweest van alle geestelijcke oeffenaers. Den *H.* Hieronymus in de lijck-reden van de *H.* Paula, die veel maeghden te Jerusale onder haer had / schryft van haer: *Als sy in haer vergaderinghe sach eenige maeght te curieus in 't habijt, ende te seer op-getooght, met een droevich gelaet, ende fronselinge van haer voorhoofd, toonde - se dat die haer mishaegde, ende berispte de faute, seggende: Te groote reynicheyt oft curieusheyt over het lichaem ende cleederen, is onreynicheyt ofte onachsamenheit over de ziele. Dese H. meesterse berispte met recht een lichaem ende cleedt te seer verfrapt / ende opgetooght, ende pzees een simpel maer reyn habijt. Den selven Hieronymus schryft een vreeselijcke straffe / die Prætextata overkomen is / om dat sy haer nichte Eustochium (die haer tot den geestelijcken staet begheben hadde) socht te vercierren met veel kostelijcke juweelen; maer sy wiert seer korts daer naer vandē Enghel berispt, ende ghedzepght / om dat sy de stouticheyt hadde ghenomen van te raecken het hooft vande kzypt CHRISTI, ende dat curieuslijck op te topen / dat daer om haer handen souden verdroogen. Siet hier voor in 't leven van Eustochium op den 28. September.*

Alengaende *Het 2.* dat het habijt der maeghden niet en mach geaffecteert buyl zyn / leeren ons oock de *H.* vaderen ende de natuerlijcke redenen. Wp heb-
ben by Salomon: tot alle tijden laet u cleederen reyn zyn. *Eccl. 9. 8.*

Den *H.* Hieronymus vermaent Eustochium: Dat u cleedt noch te reyn, noch te wyl zy, ende niet sonderling verscheyde van andere; op dat het volck, 't welck u te gemoet komt, niet en blijve staen, op u siende, ende dat ghy niet met vingheren, gelijk iet sonders hebbende, naer ghewesen wort, by waerichoudwt haer daer by: Siet wel toe, dat geē heymelijcke gedachte in u herte en cruype, te willen de menschen behagen in wyle cleederen, die versmaet hebt de selve te behagen in goude lakenen. Voorwaer / lichrelijck wort onder een buyl habijt / groote ghebepsticheyt bedekt. *Hieron. ep. 21. ad Eustoch.*
Idem ibid.

Dit

idem ibid.

Dit betuyghe ons den selven Leeraer inden vooz-
noemden brieff; waer hy een vrouw van geueynsde
heplicheyt aldus beschryft: Een swart cleedt, met een
gordel van sack-laecken, vuyle handen ende voeten: den buyck
alleen, om dat hy niet gesien en can worden, is vol van spijse.
Hierom vermaent seer wel den H. Wt Isaias: Siet
wel toe, dat ghy u lichaem in vuylicheyt latende, niet en wort
verleydt vande ydels glorie.

Isaias abb.
scrm. 3.Theophr. in
mor. charact.
cap. 19.

Dit hebben oock de heydensehe Philosophen/
dooz de natuerlycke rebenen wel bemerckt. Theo-
phrastus onder de Grieken in eenen boeck vande seden
schryft: Een onmenschelycke onachtsaemheyt in het besorgen
sijns lichaems, is aen alle menschen hatelic. Seneca onder de
Latynsche vermaert: Dat uwen tabbaert niet te seer en
blincke, noch oock te vuylen en zy. Ende cortz daer naer. Het
is tegen de nature, dat men gemeyne reynicheyt haet, ende vuy-
licheyt soeckt. Isocrates een Orateur der Grieken:
Maect dat ghy in u habijt altyt reyn zyt, niet curiuselyck
verciert. Reynicheyt is een teecken van rijpicheyt des herten;
ciract, van wulpsicheyt.

Seneca, ep. 5.

Isocr. in
Parzn. ad
Dzmon. 1

Woozts om datter dickwijls groot bedroef was in
dese veranderinge van cleederen / dat het soude mogen
geschieden dooz ydel glozie / ofte om andere respecten;
om niet lichtveerdelyck te vonnissen / schryft aldus
den H. August. Als iemand de Christene Religie aen-nemende,
met een ongewoonlycke ruycheyt ende vuylicheyt, d' oogen der
menschen tot hem keert (nademael hy dit uyt sijn eygen wille
doet, ende niet uyt noot-saekelijckheyt lydt) soo moet men uyt
sijn andere wercken besporen, oft hy dit uyt versmaetheyt van
costelycke cleederen, oft uyt eergiericheyt doet.

Aug. l. 1. de
Ser. Dom.
In monte
cap. 12.

Wepde dese uyt-steeckende saken in cleederen / bes-
tamen niet alleen gheen maghet Gode toe-ghe-ep-
gent / maer oock gheen Christenen / ghelijck den H.
Hieronymus vermaent: geaffecteerde vuylicheyt, noch uyt-
gesochte reynicheyt en betamen een Christen-mensch niet.

Hier. ep. 22.
ad Eustoch.

Dese maticheyt van cleederen heeft te woomen be-
waert de H. Aella tot genoege van een ieghelijck-
bande welcke den H. Hieronymus schryft: Hare cleedinge
was altoos eenderhande, sonder curiuseheyt; ende in de reyn-
nelijckheyt selve bemerckte men eene verachtlinge der selver.

Hieron. ep.
26.

En zo ghesepot van de cleederen der maeghden/
die een uyt-gaen hadden in supherheyt te leven /

t 37

't zy door belofte/ oft sonder belofte. Dese klederen waren oock ghemeen aen weduwen/ die haer wilden onthouden/ ende vande wereltlycke ghemeenschap afsonderen/ ende tot oeffeninghe der deughden begheden.

Daer was noch een sonderlingh habijt der Maeghden/ 't welck men noemt Velum sacrum, dat is/ ghewijede wijele, dat van den Biffchop gegheben wiert aen de ghene/ die publijkelyck in de Kercke belofte van repnichepdt deden.

Datter sommige Maeghden waren die de wijele droeghen/ ende sommige niet/ al hadden sy beloften gedaen/ blyckt claerlyck uut den brief vanden Paus Innocentius, gheschreven aen Victricius Biffchop van Rowanen, alwaer hy andtwoorde schryft op eentghe vraghen die Victricius hem voor- ghehouden had/ aengaende sommige saken van sijn Biffchdom/ ende Kerckelycke regeringhe; waer hy oock differentie stelt van de misdaden der Maeghden/ die ghewijelt/ oft niet ghewijelt en waren. Vande gewijelde Maegden spreekt hy aldus: *Is't datter eenighe zijn, die gheestelijck met CHRISTVS ghetrouwt zijn, en ie verdient hebben van den Biffchop de wijele te ontfanghen; is't dat se daer naer, oft publijkelyck ghetrouwt zijn, oft haer selven heymelijck bedorven hebben, die en moeten niet ontfanghen worden om penitentie te doen, ten zy, dat den ghenen, met den welcken sy gehout zijn, gestorven zy. Want, nademael dese maniere ende gkebruyck onderhouden wordt, dat de ghene, die haren man noch levende een ander trout, voor over speels er ghehouden wordt, alsoo dat sy tot gheen penitentie ontfanghen wardi, ten zy dat een van beyde gestorven is; hoe veel te meer moet dit onderhouden worden met de ghene, die te voren met den onsterffelijken Bruydegom verecnicht is geweest, ende daer naer tot de sterffelycke ende menschelycke bruyloft voort ghegaen is?* Daer nae ordincert hy/ watmen moet doen met de geestelijcke Dochters/ die gheen wijele ontfanghen hebben/ ende nochtans belofte van repnichepdt gedaen hebben. *Is't datter (sept hy) eenige zijn, die noch geen Wijele ontfangen hebben, nochtans belofte gedaen hebben, dat sy altijts hare maeghdelycken staet sullen bevaren, al is't dat se niet ghevrijelt en zijn; is't dat se nochtans houwen, dese sullen ertelijcken tijdt penitentie moeten doen: want hare belofte vierdt van Godt goet ghehouden. Want is't dat een*

Innocent. epi.
2. decr. ad
Victric. c. 12.
27. q. 2. que
Christo spiri-
tualiter.

Idem supra
Cap. 13. 27. q.
1. Hac serc
que novum.

1. Tim. 5.

contract onder de menschen ter goeder trouwe ghemaeckt, niet en mach ghebroken worden; hoe veel te min mach alsulcke een belofte, die met Godt aen-ghegaen is, sonder straffe ghebroken worden? Want is't dat den Apostel Paulus, de gene die vanden weduwelijcken staet geweken waren, heeft verclaert te zijn in haer verdoemenisse, om datse de eerste belofte te niet ghedaen hebben; hoe veel te meer de Maeghden, die de trouwe van haer belofte niet ghehouden en hebben?

Van dese wijle der Maeghden/ die pubhkelijck inde Kercke professie deden van hare Maeghdelijcke reynicheydt; lesen wy in het leven van de Heylighe Domicilla op den seivensten May/ dat sy die ontfanghen heeft van den Paus Clemens in d' eerste tijden na d' Apostelen.

Het is een oudt ghebruyck geweest by de Romeynen/ dat de dochters/ als sy de bruydt waeren/ ende haer begaven tot den houwelijcken staet/ met een gheel roodighe sluyter haer hooft bedeckten/ 't welck ghenaeemt was Flammeum, om dat het 't koleur van de blamme des wiers ghelijck was. Hier mede bedeckten sy haer hooft/ ende een deel van haer aensicht. Ende om dat de gheestelijcke dochters oock een gheestelijck houwelijck door belofte/ met CHRISTVS haeren bruydegom aen-gingen/ schijnt dat sy hierom oock eenē Maeghdelijcken sluyter ontfingen.

Dat dit een gheestelijck houwelijck met Godt is/ blijkt uit verschepde plaetsen der H. Vaders hier vozen verhaelt. Alsulcke dochters noemen een gheestelijcke bruydt Tertullianus een oudt schryver over dupsent vier hondert jaer/ ende den Paus Innocentius, als oock Augustinus, die aldus schrijft: De Maeghden, die belofte van reynicheydt aen Godt doen, al is 't datse een hoogher plaetse wae eer ende heylicheydt in de Kercke hebben, en zijn oock niet sonder bruyloft oft houwelijck, want sy behooren oock tot de bruyloft van de H. Kercke, in de welcke CHRISTVS den bruydegom is. Ende hierom is't dat den H. Hieronymus een moeder van een gheestelijcke dochter/ die door belofte met CHRISTVS vereenicht is/ noemt dese schoon moeder van Godt. Woorwaer dese wijle noemt den H. Hieronymus op verschepde plaetse Flammeum virginale, dat is/ Gheelachtighen sluyter der Maeghden. Aldus spreekt hy in den 8. vijef

Tertul. de vel.
virg. c. 10.
Innocentius
ep. 2.
Aug. tract. 9.
in Ioan.

Hier. ep. 12.
ad Eust.

brief aen Demetrias gheschreven: *Ick weet dat den Bis-* Hier. ep. 8.
schop met sekere segeninge ende gebeden, den geelen Maeghde- ad Demetr.
lijcken sluyer op u hoeft ghesliet heeft. Ende inden acht en-
veertichsten brief ghesonden aen Sabinianus, die rene
gheestelijc he ende ghewijde dochter had soecken te
bedriegen; En hebt ghy (sendt hy) niet ghedachtich ghe- Idem ep. 48.
weest de Kercke van den Apostel Petrus, dat dese dochter daer ad Sabin.
haren geelen Maeghdelycken sluyer ontfanghen hadde? Ende Idem ep. 27.
inden seiven-en-twintichsten brief gheschreven aen ad Eustoch.
 Eustochium; verhaelt hy de blijdschap/die de oude
 Paula hadde/ om dat haer nichte Paula de jonge/van
 haer ouders Gode toe-ghe-eyghent was; ende datse
 gheen begheerte had haer vader-landt te sien/dan
 om te sien dese nichte/ met den gheelen sluyer des Maegh-
 doms vereert.

Het koleur van dese wijele schijnt gheweest te zijn
 ghel/ gheel-roodich/ ofte koleur/ dat men noemt/
 feulle-mort, oft orange; eensdeels om dat den Hey-
 lighen Hieronymus dese wijele (ghelijck wy nu ver-
 haelt hebben) noemt Flammeum, dat is een blammi-
 ge oft orange/ sluyer; eensdeels oock/ om datte
 noch oude wijelen by nae van duyfent iaren ghe-
 bonden worden/ de welcke van dit koleur schijnen
 te zijn. Dit beuyght ons een religieus der Cappu-
 cijnen/ die het leven van de H. Aldegondis by een
 vergadert heeft/ waer hy dit schrijft: *In de seculiere* Vita S. Alde-
ende Collegiale Kercke vande edele Dames ende Canonicker- gond. p. 186.
sen van Maubeuge, wordt noch bewaerd de wijele van de Hey-
lighe Aldegondis, de welcke ghesloten is in ghelas, met sil-
vere vergulde banen omringhelt, ende van twee Enghelen
gehouden. Dese wijele is ghelijck gheel van koleure, oft sterck
truyntancyt. De materie (ghelijckmen eënichsints can bemerc-
ken) is kerse: het is langhachtich, ende na mijn duncken
van twee, oft twee ellen ende een half: vande breede en kan
men niet wel ghenoech vonnissen: want het is vol ployen, ende
en can niet sonder perijckel van te breken; om de oudt heyt uyt-
ghespreydt worden. Het mach zijn van dry quartiers ten hooch-
sten, oft daer ontrent.

Dese wijinghe van gheestelijcke dochters/ alse de Hier. ep. 8.
 wijele ontfinghen/gheschiedde vooz den autaer; Hie- ad Demetr.
 ronymus in den achtsten brief aen Demetrias: *Als ick*
(sendt hy) besich was met uyt te legghen de plaetse van den
Prophet Ezechiel, daer hy spreockt vanden Tempel, ende van
 den

den autæer van reuck, heb dit wat laten rusten, ende ben van desen autæer, tot den autæer gegaen, daer ick u een levende hostie Godt behaghende, sonder enighe vleck; d'ewighe reynicheyt, door desen mijnen brief toe soude wijen: 't welck ick weet dadelijck ghedaen te zijn door den Bisschop. *Gen to. 9. ep. 14.* oudt schrijver by den H. Hieronymus: De Maeghden worden ghelijck heyligher ende suyperder Hostien door den Bisschop aen den autæer Godts op-gheoffert.

Apud Hier.
to. 9. ep. 14.

Hier. ep. 83.
ad Ocean.

Idem ep. 8.

Damas. ep. 4.
Leo ep. 624.
Concil.
Hispal. 2 c 7.
Lib. 1. c. 41.

Amb. 1. 3. de
virgin.

Idem ad virg.
lapl. 5.

Deze wijele en wierdt oock niet ontfanghen dan uyt de handt van den Bisschop (ghelijck uyt het voor-gacade oock blyckt) ende dat met sekere segheninghe ende ghebeden. Den H. Hieronymus in synen dyp-en-tachtrichsten brief ghesonden aen Oceanus, al waer hy spreect van renigh abups/ datter was inde gheestelijcke politie/ van te ras iemant te kieser tot Bisschop: Sommighe (sepdt hy) zijn heden noch Caietumeni, ende morghen zijns Bisschop; ghisteren zijns noch gheweest in't schouvvustel, ende heden zijns inde Kercke: savonds zijns aen 't perck, ende smorgens zijns aen den autæer; tevoren zijns gheweest fauteurs van de ghuyghelaers, ende nu zijns die de Maeghden vijen. Ende in den achtsten brief tot Demetrias: Ick weet, dat ghy de Maegdelijcke wijele ontfanghen hebt, door segheninghe ende ghebeden van den Bisschop. Dit selve ghebede oock den Paus Damasus, ende den Paus Leo den eersten: 't welck oock de tweede Synode van Nivislien in het sevenste Capittel ordonneert/ als oock de vergaderinghe der Gheestelijckheyt te Paris/ ghehouden ten tijde van Ludouicus ende Lotharius.

Het was oock 't gebuyck in de Heylighe Kercke/ dat den Bisschop/ die de gheestelijcke dochters de H. wijele gaf/ een sermoon ofte vermaeninghe dede aen dese dochters in de teghen-woordicheyt van alle het volck/ 't welck daer met grootemenichtequam/ als tot een feest van een gheestelijcke bypust. Dit blyckt klaerlijck uyt den heylighen Ambrosius, in den derden boeck van de Maeghden/ al waer hy verhaelt het sermoon/ dat den Paus Liberius dede/ in de belofte oft professie van syn suster Marcellina. Den selven Heylighen Vaders verhaelt oock in 't beghinsel van het sermoon/ 't welck ghedaen is (ick mepne hy dit selfs ghedaen heeft) in de professie van eenne Maghet/ die daer naer tot val ghecomen

ghiften aen de vrienden/ende andere geestelycke personen van kennis/ oock verre van daer woonende. Dit gheeft ons ghenoech te kennen den H. Augustinus in synen bryef/ dien hy in Afrycken gheschreeven heeft aen Proba ende Juliana, moeder ende groot-moeder van de H. Demetrius, al waer hy/ nae dat hy met de ghifte de tydinghe ontfanghen had/hoe Demetrius de werelt verlatende/ de H. wijele aen-gedaen had/haer bedanckende aldus schryft: *Wy bedancken u hooghlyck vande ghifte, de welcke ghy ons hebt ghesonden, ter eeren van uwe nichte Demetrius, om dat sy de Maeghdelycke wijele heeft ontfanghen. Daer wordt noch hedensdaechs eenighe feste ghehouden op de geestelycke bruylosten.*

Aug. ep. 179.
ad. Prob. &
Jul.

H E T X I I . C A P I T T E L .

Onder-vvijsinghe, getrocken uyt de H. Schrif-
ture ende HH. Vaderen, om desen Maegh-
delijcken staet vvel te beleven,
ende t'onder-houden.

Ick vinde/ soo inde H. Schrifure als inde boe-
ken der HH. Vaderen/ vijs ofte ses principale
poineten / noodigh voor alle gheestelycke/ iae
oock wereltsche dochters/ tot bewaeringhe van
hare Suyverheydt.

§. 1. Oodtmoedicheyt is den Maeghden
boven al noodich.

DEN H. Augustinus, in synen boeck ghemaect
van de Maeghden/ na dat hy beschreeven had
den les ende loon van den Maeghdelijcken staet/
sepdt noodich te zijn terstont hier naec te tracteren
van de oodtmoedicheydt/ als een sekere bewaernisse
van de Maeghdelijckheyt; ende waerscheuwt de
Maeghden in deser maniere:

Aug. de virg.
cap. 3.

Daer is een maet van oodtmoedicheydt aen een ieghelijk
gegheven, nae de maet van sijne grootheydt: aen wie de hoo-
veerdicheydt seer periculus is, die meest lag hen leyt aen de ge-
ne die in hoog her staet zijn. Dese hooveerdicheyt wordt stracks
ghevolgt van de nijdicheydt, als van haer dochter. Want de
hooveerdicheydt baert terstont dese dochter, ende sy en is niet
sonder dese dochter als ghesellinne. Den duyvel is Overste van
dese twee personagien. alle de Christelycke leeringe strijdt
prin-